

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА

Факультет природничих наук

Кафедра лісового та аграрного менеджменту

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВК43. Лікарські рослини

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма Лісове господарство

Спеціальність Н4 Лісове господарство

шифр і назва

Галузь знань Н Сільське, лісове, рибне господарство та

ветеринарна медицина

шифр і назва

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 10 від 25 червня 2025 р.

м. Івано-Франківськ – 2025 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Лікарські рослини
Викладач (-і)	Дмитрик Павло Миколайович
Контактний телефон викладача	097-839-74-89
E-mail викладача	pavlo.dmytryk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	<u>3</u> кредити ЄКТС, <u>90</u> год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Консультування проводиться за розкладом консультацій викладача, який розміщений на інформаційному стенді кафедри
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Програмний матеріал дисципліни «Лікарські рослини» охоплює основи біології, поширення найголовніших лікарських рослин у природних зонах України, використання та технології вирощування лікарських культур. Зокрема, сконцентровано увагу на стан і перспективи розвитку фітотерапії у нашій країні; наявність природних ресурсів лікарських рослин та їх раціональне використання; пошук нових, перспективних для застосування у медицині лікарських рослин; основні теоретичні положення та шляхи інтродукції лікарських рослин; оцінка лікарських інтродуцентів за основними критеріями впровадження; особливості агротехніки вирощування, догляду та збирання культивованих лікарських рослин; селекція лікарських рослин та розробка сортової технології вирощування; особливості розмноження лікарських рослин, стратифікація та скарифікація насіння; особливості заготівлі і сушіння лікарської сировини, контроль якості сировини, зберігання сировини; отруйні та шкідливі рослини України, їх поширення і токсикологічне значення; хвороби та шкідники лікарських рослин, інтегрована система їх захисту.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Метою вивчення дисципліни «Лікарські рослини» є ознайомлення студентів з історією вивчення фундаментальної ролі лікарських рослин у житті людини, різноманіття дикорослих та культивованих представників флори України як джерела лікарських препаратів рослинного походження, формування у студентів цілісного уявлення про сучасний стан лікарських рослин в окремих регіонах і в державі в цілому, надати майбутньому спеціалісту всебічні знання про лікарські рослини, раціональне використання і</p>	

охорону їх ресурсів та методи їх культивування. Завдання: під час вивчення навчальної дисципліни «Лікарські рослини, їх ресурси і культивування» студенти отримують чіткі знання про лікарські рослини та їх біологічно активні речовини; лікарські рослини природних, штучних та антропогенно трансформованих фітоценозів; сучасний стан та динаміка використання і відтворення ресурсів лікарських рослин їх збереження і примноження; технології культивування і заготівлі лікарської рослинної сировини; перспективи використання культури клітин та тканин лікарських рослин; інтродукція та введення в культуру лікарських рослин.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі лісового і мисливського господарства або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів лісівничої науки і характеризується комплексністю та відповідністю природних зональних умов.

Загальні компетентності:

ЗК8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК10. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

ЗК11. Навички здійснення безпечної діяльності.

ЗК12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Спеціальні (фахові) компетентності:

ФК3. Здатність використовувати знання й практичні навички для аналізу біологічних явищ і процесів, біометричної обробки дослідних даних та їх математичного моделювання.

ФК11. Здатність планувати й реалізовувати ефективні заходи з організації господарства, підвищення продуктивності насаджень та їх біологічної стійкості, ощадливого, на екологічних засадах, використання лісових ресурсів.

ФК12. Екологічні мислення і свідомість, ставлення до природи як унікальної цінності, що забезпечує умови проживання людства, особиста відповідальність за стан довкілля на місцевому регіональному, національному і глобальному рівнях.

Результати навчання:

ПРН2. Прагнути до самоорганізації та самоосвіти.

ПРН3. Проводити літературний пошук українською та іноземними мовами і аналізувати отриману інформацію.

ПРН6. Здійснювати підбір і використання необхідного обладнання, інструментів для організації виробничого процесу з урахуванням екологічних, технічних та технологічних можливостей.

ПРН15. Впроваджувати розроблені проектні рішення у виробництво та забезпечувати ведення лісового господарства на засадах наближеного до природи лісівництва.

ПРН16. Організувати результативні та безпечні умови праці.

5. Організація навчання			
Обсяг навчальної дисципліни			
Вид заняття		Загальна кількість годин	
Лекції		18	
Практичні		12	
Самостійна робота		60	
Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативна/вибіркова
Третій	Н4 Лісове господарство	Другий	Вибіркова
Тематика навчальної дисципліни			
Тема	Кількість год.		
	лекції	практичні заняття	самостійна робота
Тема 1. Наука фармакогнозія, основні поняття. Історія розвитку фармакогнозії.	2	2	10
Тема 2. Лікарські рослини у природних та штучних фітоценозах, на об'єктах садово-паркового господарства.	4	2	10
Тема 3. Біологічноактивні речовини лікарських рослин. Лікарська рослинна сировина та її фармакологічна дія. Цілющі властивості лікарських рослин.	4	2	10
Тема 4. Особливості заготівлі та переробки лікарської рослинної сировини.	4	2	10
Тема 5. Планаційне вирощування лікарських рослин. Сучасні проблеми та перспективи плантаційного вирощування.	2	2	10
Тема 6. Раціональне використання та збереження рідкісних лікарських рослин.	4	2	10
ЗАГАЛЬНА:	18	12	60
6. Система оцінювання навчальної дисципліни			
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Поточний контроль на практичних заняттях – до 50 балів за семестр; поточний контроль на лекціях – до 40 балів за семестр; контроль самостійної роботи – до 10 балів за семестр. Сумарний підсумковий контроль – до 100 балів (сума балів за поточний контроль на практичних і лекційних заняттях та самостійної роботи).</p> <p>Шкала оцінювання: https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/polozhennia-pro-orhanizatsiiu-osvitnoho-protsesu-ta-rozrobku-osnovnykh-dokumentiv-z-orhanizatsii-osvitnoho-protsesu.pdf</p>		

7. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність дотримується при вивченні дисципліни. Зокрема не допускається списування під час проведення поточних та підсумкових контрольних заходів, самостійного виконання навчальних завдань (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей). Вимагається застосовування посилань на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Відвідування занять є обов'язковим. Засвоєння пропущеної теми лекції з поважної причини перевіряється під час складання підсумкового контролю, а з іншої причини – у вигляді співбесіди. Пропущені практичні заняття, незалежно від причини пропуску, студент відпрацьовує згідно з графіком консультацій. Поточні негативні оцінки, отримані студентом під час засвоєння відповідної теми на практичному занятті перескладаються викладачеві, який веде заняття, до складання підсумкового контролю з обов'язковою відміткою у журналі обліку роботи академічних груп. У випадку пропуску більше 50 % часу аудиторного навантаження студент не допускається до іспиту.

Неформальна освіта. Питання визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті регулюється «ПОЛОЖЕННЯ про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» (<https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>). Процедура перезарахування здійснюється при співпадинні назви неформальної активності з назвою освітнього компоненту та кількістю кредитів. Для перезарахування кредитів неформальної освіти створюється комісія для прийняття рішення. Результати навчання, які отримані у неформальній освіті, враховуються при оцінюванні самостійної Роботи студентів з відповідних дисциплін.

8. Рекомендована література

Основна література

1. Аннамухаммедова О.О. Лікарські рослини: навч. посібник [для студентів вищ. навч. закл.] / О.О. Аннамухаммедова, А. О. Аннамухаммедов. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014.- 202 с.
2. Іващенко О.О., Іващенко О.О. Загальна гербологія: монографія. – НААН, Інститут біоенергетичних культур і цукрових буряків, Інститут захисту рослин НААН. – Київ: Фенікс, 2019. – 752 с.
3. Кобзар А.Я. Фармакогнозія в медицині: Навч. посібник. – К.: Медицина, 2007. – 544 с.
4. Ковальов В.М., Павлій О.І., Ісакова Т.І. Фармакогнозія з основами біохімії рослин: підручник. – Харків: Вид-во НФаУ, МТК-книга, 2004. – 704 с.
5. Мигаль А.В. Бокоч В.В. Недревні ресурси: навч. посіб. – Ужгород:

Говерла, 2017. – 128 с.

6. Мінарченко В.М., Середа П.І. Ресурсознавство. Лікарські рослини: Навчально-методичний посібник. – К.: Фітосоціоцентр, 2004. – 71 с.
7. Мінарченко В.М., Тимченко І.А. Атлас лікарських рослин України (хорологія, ресурси та охорона). – К.: Фітосоціоцентр, 2002. – 172 с.
8. Познякова С.І. Недеревні ресурси лісу. Лісові лікарські рослини. Древа та чагарники: навч. посібник. – Харків: ХНАУ, 2020. – 245 с.
9. Сафонов М. М. Повний атлас лікарських рослин. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2010.- 384 с.
10. Якубенко Б. Є. Лікарські рослини: технологія вирощування та використання: підручник/ Б. Є. Якубенко, В. Г. Біленко, Я.О. Лікар, В. І. Лушпа. – К: Ліра-К, 2021. – 654 с.

Допоміжна

1. Летнянчик О. Популярні лікарські рослини: властивості, дія, детальний опис [Електронний ресурс] / О.Летнянчик. – 2021. – Режим доступу до ресурсу: <https://apteka-ds.com.ua/blog-item/populiarni-likarskiroslynny-vlastyvosti-diia-detalnyi-opys>
2. Мінарченко В.М. Лікарські судинні рослини України (медичне та ресурсне значення). – К.: Фітосоціоцентр, 2005. – 324 с.
3. Повний атлас лікарських рослин – К: Глорія, 2018. – 256 с.
4. Познякова С.І. Природно-заповідна справа: методичні рекомендації до виконання практичних робіт і самостійної роботи для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 206 «Садово-паркове господарство» / С. І. Познякова. – Держ. біотехнолог. ун-т. – Харків, 2021. – 126 с.
5. Червона книга України. Рослинний світ / за ред. Я. П. Дідуха. – К.: Глобалконсалтинг, 2009. – 900 с.
5. Познякова С.І., Лось С.А. Дендрологія. Голонасінні: навч. посіб.; Харків. нац. аграр. ун-т ім. В.В. Докучаєва. – Харків, 2015. – 199 с.
6. Салтиков А.М, Познякова С.І. Недеревна продукція лісу. Лісові лікарські рослини та особливості їх поширення: навч. посіб. – Харків: ХНАУ, 2005. – 126 с.
7. Салтиков А.М, Познякова С.І. Недеревна продукція лісу. Поширення та властивості деревних і чагарникових порід: навч. посіб. – Харків: ХНАУ, 2004. – 66 с.
8. Сербін А.Г., Сіра Л.М., Слободянюк Т.О. Фармацевтична ботаніка. Підручник. – Вінниця: НОВА КНИГА, 2007. – 488 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://biology.org.ua/>
2. http://osvita.ua/school/lessons_summary/biology/
3. <http://school.xvatit.com/index.php?title/>
4. <http://www.osvitaua.com/bi/>
5. <http://biology.univ.kiev.ua/ua/>
6. <http://www.old.uzhnu.edu.ua/departments/biolog/>
7. http://gdz.biz.ua/load/11_klas/biologija/gdz_biologija_s_v_mezhzherin_ja_o_m_ezhzherina_11_klas/61-1-0-127
8. <https://sites.google.com/site/discovery4uth/d/biologia>

9. <http://aminbiol.com.ua/>
10. http://osvitasvyat.kiev.ua/menu/10_klas/100817_10_klas/biologiy_balan_stand_art_akadem.pdf
11. <https://www.globalfreelance.ua/ukr/directions/biology.html>
<http://metodportal.net/taxonomy/term/30>

Викладач Дмитрик П.М.,
доцент